

Posudek vedoucího bakalářské práce Milana Bobka
Monumentální tvorba v exteriéru pražských sídlišť 70. a 80. let 20. století.

FHS UK v Praze
Praha 200,

38 stran textu, 6 stran přílohy s životopisy umělců, 15 obrázků v samostatné příloze

Zadáním práce bylo zmapování volně stojících plastik v prostoru sídliště v Praze-Kobylisích, které je zde prezentováno jako modelové území obdobných urbanistických celků budovaných jak v Praze, tak i v částech dalších větších měst v republice, ve kterých v 70. a 80. letech probíhaly obdobné stavební aktivity. Poněkud diskutabilní by mohlo být souhrnné charakterizování vytipovaných plastik jako děl monumentálních, neboť ne všechna díla tato kritéria splňují. Můžeme zde nalézt práce v podstatě komorního charakteru i díla, která lze za vyloženě monumentální považovat nejenom z hlediska jejich rozměrů, ale i z hlediska základní koncepce, tzn. zasazením do ideového kontextu prostředí, včetně parciálního architektonického řešení.

V úvodu nás student seznamuje s osobní motivací, která ho vedla k danému tématu, následuje kapitola popisující metodu práce, kterou zvolil, dále pak obecná charakteristika monumentální tvorby jako takové, kde se však namísto objasnění pojmu student věnuje spíše všeobecně problematice uměleckého díla umístěvaného ve veřejném prostoru a jeho funkcí, především pak v souvislostech s jeho prezentací v nově vznikajících sídlištních celcích v průběhu 70. a 80. let 20. století. Zde si myslím, že student příliš nevyužil možnosti hlouběji se zabývat problémem, který byl hlavní motivací pro zvolení tématu práce a který se přímo nabízel, a to je vnímání prostoru, do kterého člověk po narození přichází a které jako dítě formované společenským a rodinným zázemím i prostředím samým začíná vnímat. Jak prostředí tak přítomné artefakty jsou pro dítě v prvních letech života v tomto prostoru se pohybujícím jasně danými atributy, které nesrovnává a nehodnotí a které se stávají jasnou estetickou normou podílející se ve svém důsledku i na vytváření osobního hodnotového systému, na poměrně dlouhou dobu hluboce ukotveného. Je jasné, že i umělecká díla sporné hodnoty se tím stávají součástí neotřesitelných jistot, které v dětském věku člověk bytostně vyžaduje. Pan Bobek se o tomto problému v úvodu zmiňuje, bohužel však příliš letmo, téma by si jistě zasloužilo větší pozornost, možná i na úkor zkrácení či vyřazení některých, v práci následujících partií, které jsou pouhým přepisem archivních dokumentů.

V kapitole „Oficiální umění“ se Milan Bobek snaží definovat úlohu umění ve společnosti v daném období u nás, sleduje principy, důvody a následně i ideologické mechanismy, díky nimž se umělecké dílo dostávalo do permanentního kontaktu s lidmi ve veřejně sdíleném prostoru. Všimá si zpracovávaných témat jak z hlediska obsahového, tak formálního.

V 1. podkapitole 5. kapitoly na několika konkrétních příkladech vyhledaných v materiálech archivu Galerie hlavního města Prahy dokumentuje formální stránku předávání děl prostřednictvím organizací v té době pro tyto účely fungujících. Dále se zabývá i stručnou charakteristikou umělců, kteří v daném období pro veřejný prostor díla vytvářeli a snaží se i o nezaujatý objektivnější pohled na jejich tvorbu z hlediska umělecké, resp. výtvarné kvality, více nebo méně odpovídající ideologickým požadavkům doby.

V kapitole 6., za pomoci řady citací z archivních materiálů ozřejmuje student mechanismy uplatňované v oblasti prezentace výtvarného umění i v souvislosti s tehdy praktikovanými principy zadávání veřejných zakázek umělcům.

Kapitola 7. a první dvě její podkapitoly se zabývají obecnou problematikou umělecké hodnoty díla, podmínkami tvorby a uměleckým přínosem děl umístovaných v 70. a 80. letech 20. století ve veřejném prostoru. Zde se student snaží i o určitou diferenciaci mezi konkrétními umělci v jejich přístupu k zakázce z hlediska morálního, v důsledku pak i obsahového. Ve třetí podkapitole pak rozšiřuje záběr sledování uměleckých děl ve veřejném prostoru daného období i na další městské části Prahy, dále pak na Hradec Králové a Brno. V další podkapitole se Milan Bobek věnuje fenoménu sídlištní zástavby v některých západoevropských zemích v té době, konkrétně ve Francii, Německu a Dánsku. Tato hodnocení jsou však v textu uvedena pouze formou citací z literatury, vlastní úvaha je poměrně stručná. V poslední podkapitole 7. kapitoly zkoumá současný stav některých konkrétních děl vytvořených pro veřejný sídlištní prostor v 70. a 80. letech 20. stol., dále pak komparuje vztah v rámci dobového kontextu vzniklých děl s díly v témže prostředí osazovanými v současnosti. Zde především upozorňuje na fakt, že tato nová díla jsou umístována do prostředí, které je značně specifické, budované s jasnou tendenční koncepcí doby a tedy s koncepcí, která může vznik současného díla nepříznivě ovlivnit v tom smyslu, že tvůrce ať již vědomě nebo nevědomky takto nastavené podmínky respektuje. Opakem je pak poloha, ve které umělec daného potenciálu místa vědomě využívá jako jasně definovaného pozadí, z něhož kreativně čerpá a na něž svým dílem reaguje.

V závěru práce Milan Bobek porovnává období normalizace 70. letech 20. století a následné desetiletí u nás se současnou situací kolem realizace děl určených pro veřejný prostor, kdy absence legislativou ošetřených mechanismů týkajících se realizace artefaktů jako nedílné součástí nově vznikajících urbanistických celků neumožňuje, aby se výtvarné dílo v nově vytvářeném prostředí mohlo stát, právě včetně případné pomoci vhodných právních nástrojů, integrální součástí celkové vybavenosti nově budovaného veřejného prostoru.

Student pracoval velmi samostatně a podle vlastní úvahy respektoval nebo nerespektoval vedoucím práce vznášené připomínky. Podle mého názoru je příliš často vlastní text, který by mohl dílčí problém kreativněji rozvinout, nahrazován strohými citacemi archivních pramenů a literatury, které by měly být umístěny spíše v některé z příloh. Po formální stránce lze práci hodnotit v podstatě bez výhrad, nechybí poznámkový aparát, seznam použité literatury a další zdroje. Obrazová příloha je dostatečně ilustrativní, některé z fotografií, které pan Bobek pořizoval sám, nepostrádají i určitou výtvarnou hodnotu.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím 23 body.

V Trstěnici dne 5. 6. 2008